

INNOVATSION TIZIMLAR ASOSIDA TALABALARDA SPORT VA SALOMATLIK IMMUNITETINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK STRATEGIYALARI

Qayumov Sh.A.

F.f.f.d.(PhD)-Jizzax davlat pedagogika universiteti doktaranti

Tayanch soʻzlar: soglom turmush tarzi, innovatsiya, talaba, sport, immunitet, rivojlantirish, pedagogika, strategiya, olimpiada, mehnat, tabiat.

Ключевые слова: здоровый образ жизни, инновации, студент, спорт, иммунитет, развитие, педагогика, стратегия, Олимпиада, работа, природа.

Key words: healthy lifestyle, innovation, student, sport, immunity, development, pedagogy, strategy, Olympics, work, nature.

Dunyoda bugungi kunda oʻqituvchilar va talabalarda sogʻlom turmush tarzini rivojlantirishning pedagogik asoslari hamda pedagogik aspektlari, uni innovatsion yondashuvlar asosida rivojlantirish, aynan boʻlajak jismoniy tarbiya oʻqituvchilari va talabalarning kasbiy sport va salomatlik immunitetini rivojlantirishning pedagogik shartlari, texnologiyalarni joriy etish muammolari doirasida olib borilayotgan ilmiy tadqiqotlarga katta ahamiyat berilmoqda. Rivojlangan mamlakatlarda amalga oshirilayotgan mazkur tadqiqotlar oʻqituvchi kasbiy kompetentligini rivojlantirish mezonlari, uni tarkib toptirishning ijtimoiy, pedagogik shart-sharoitlarini aniqlash, shuningdek, jismoniy tarbiya oʻqituvchisining pedagogik strategiyalari shakllantirishning pedagogik mexanizmlarini ishlab chiqishda ilmiy-nazariy hamda metodologik asos vazifasini bajaradi.

Mamlakatimizda “Uchinchi Renessans” poydevori qurilayotgan, taʼlim sohasida islohotlar amalga oshirilayotgan hamda taʼlim tizimi tubdan modernizatsiya qilinayotgan bir davrda ushbu soha mutaxassislarini tayyorlash sifatini oshirish muammosi yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bu borada Prezidentimiz “Hozirgi vaqtda mamlakatimizda yana bir muhim uygʻonish jarayoni kechmoqda. Shuning uchun “Yangi Oʻzbekiston” va “Uchinchi Renessans” soʻzlari hayotimizda oʻzaro uygʻun va hamohang boʻlib yangramoqda, xalqimizni ulugʻ maqsadlar sari ruhlantirmoqda” deb taʼkidlagan edi. Shu maʼnoda oliy taʼlim

muassasalarida jismoniy tarbiya daslarini zamon talablari asosida tashkil etish va mazmunan yangilash, pedagogika yo‘nalishidagi oliy ta‘lim muassasalari tizimini yanada takomillashtirish, salomatlik immunitetini rivojlantirish jamiyat talablarining asosiy yo‘nalishlaridan hisoblanmoqda. Yangi O‘zbekiston sharoitida mehnat bozori hamda ish beruvchilar talablariga javob beradigan jismoniy tarbiya o‘qituvchilarini tayyorlash, malakaviy amaliyot jarayonini modernizatsiyalash, uni tashkil etish bo‘yicha milliy va hududiy modellarni yaratish hamda amalga oshirish mexanizmlarini takomillashtirish muammoning ilmiy jamoatchilik tomonidan chuqur tadqiq qilinishini taqozo etadi.

Har qanday shaxsning o‘zi tanlagan sohasi bo‘yicha yuqori malakali, mahoratga ega mutaxassis sifatida shakllanishi murakkab jarayon bo‘lib, unga ko‘p yillik samarali mehnat, ijodiy izlanishlar natijasidagina erishish mumkin. Biroq mazkur sifatlarning shakllanishi uchun zamin oliy o‘quv yurtlaridagi tahsil olish jarayonida yaratiladi. Jumladan, Oliy ta‘lim muassasalarida talabalarda sportga qiziqtirish, sport va salomatlikni takomillashtirishda mutaxassislikka oid bilim, ko‘nikma va malakalarni o‘zlashtirish bilan bir qatorda pedagogik-psixologik fanlar doirasida nazariy va amaliy bilimdonlikning shakllanishi ham muhim ahamiyatga ega. Mamlakatimizdagi turli sohalardagi ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal etish, dolzarb vazifalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun aynan mazkur salomatlikni rivojlantirishni shakllantirishga pedagogic strategiyalarni olib chiqishga e‘tibor qaratish maqsadga muvofiqdir.

Oliy ta‘lim tizimida talabalar o‘quv faoliyatini tashkil etish va uni rivojlantirish dolzarb masalalardan hisoblanadi. Zero, oliy ta‘limning asosiy maqsadi zamon talablariga mos yuqori ilmiy-ijodiy salohiyatga va yuksak ma‘naviyatga ega yetuk kadrlarni tayyorlashdir. Shu ma‘noda Sog‘tanda sog‘lom aql, Soglom hayot uchun bir qadam kabi kasbiy muammolarni hal eta olishga qodir, yuksak salohiyatli yetuk mutaxassslarni tayyorlash oliy pedagogik ta‘lim tizimi oldida turgan muhim vazifalardan sanaladi.

Bozor munosabatlari sharoitida mehnat bozorida ustuvor o‘rin egallagan kuchli raqobatga bardoshli bo‘lish har bir mutaxassis qatorida sog‘lom bo‘lishi, kuchli ruhiy bosimda ishchanlikka ega bo‘lish, uni izchil ravishda oshirib borishni taqozo etmoqda. Ayni o‘rinda shu va shunga yondosh g‘oyalar yuzasidan so‘z yuritiladi. Sport va salomatlik tushunchasi ta‘lim sohasiga psixologik izlanishlar natijasida kirib kelgan. Shu sababli jismoniy tarbiya o‘qituvchisining o‘zini qanday tutishi, muloqotga kirishishi, raqiblar bilan o‘zaro munosabatlarda yangi yo‘l tutishi, noaniq vazifalarni bajarishda, ziddiyatlarga to‘la ma‘lumotlardan foydalanishda, izchil rivojlanib boruvchi va murakkab jarayonlarda harakatlanish rejasiga egalik’ni anglatadi. Salomatlikning pedagogic strategiyalari jismoniy tarbiya o‘qituvchisi

tomonidan alohida bilim, malakalarning egallanishini va har bir mustaqil yo‘nalish bo‘yicha integrativ bilimlar va harakatlarning o‘zlashtirilishini nazarda tutadi.

Xulosa. Zamonaviy ta’limda innovatsion tizimlar asosida talabalarda sport va salomatlik immunitetini rivojlantirishning pedagogik strategiyalarining asosiy negizini quyidagi sifat ko‘rsatkishlari tashkil etadi: psixologik-pedagogik bilimlari, kasbiy tayyorgarligi, oliy ta’limning me’yoriy huquqiy hujjatlarini mukammal bilishi, mohiyatini tushunib yetgan xolda amalda qo‘llay olish layoqati shakllanganligi, innovatsion ta’lim texnologiyalari, shuningdek, elektron ta’lim resurslaridan to‘liq foydalana olishi kabi sifatlar kasbiy tayyorgarlikda namoyon bo‘lishi, shuningdek Talaba qiziqishlari, moyilliklari, layoqati va ta’lim muassasalari ehtiyojlari bilan uyg‘unlashtirish kabi kasbiy kompetentlikni takomillashtirish yaxlit pedagogik jarayon asosini tashkil etadi va mazkur jarayonni amalga oshirish talab etiladi. Innovatsion tizimlar asosida talabalarda sport va salomatlik immunitetini rivojlantirishning pedagogik strategiyalarini takomillashtirishda jismoniy tarbiya va ushbu fanni o‘qitish metodikasini integratsiyalashning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish maqsada muvofiqdir. Har bir talabaning innovatsion ta’lim texnologiyalari asosida fundamental bilimlarni egallashiga, aqliy mehnatga, ijodiy va mustaqil fikr yuritishga o‘rgatish, tahlil qilish va xulosa chiqarish, har bir talabada shaxsiy va kasbiy kompetentlikni takomillashtirish bo‘yicha o‘z kuchi va qobiliyatiga bo‘lgan ishonchni mustahkamlash, tahsil olishda mas’uliyat va qat’iyatlilik hissini rivojlantiradi.

Innovatsion tizimlar asosida talabalarda sport va salomatlik immunitetini rivojlantirishning pedagogik strategiyalari nafaqat Bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchisi hamda butun oliy ta’lim muassalaridagi barcha talabalarni kasbiy layoqatliligining mazmuni uni tarbiyalash jarayoni doirasida bo‘lajak kasbiy faoliyat maqsadlari, vazifalari bilan aniqlanadi. Oliy ta’lim muassasasi bitiruvchisini mazkur faoliyatni amalga oshirishda nazariy, amaliy va motivatsiyali tayyorlash va uning bu jarayonga tayyorligi birligidan iborat bo‘lib, u moddiy, ijtimoiy, yani, o‘quv fanini o‘qitish texnologiyasi loyihasida o‘z ifodasini topadi.

Adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “O‘zbekistonda jismoniy tarbiya va sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida qarori” 2015. 4-b.
2. O‘zbekiston Respublikasining qonuni “Ta’lim to‘g‘risida” O‘RQ-637, 2020 yil 23 sentabr.
3. Sh.M.Mirziyoevning oliy majlisga murojaatnomasi. // «Xalq so‘zi» gazetasi. 2020 yil, 25 yanvar, 19(7521)-son.
4. “O‘zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta’lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2020 yil 6 noyabrdagi PF-6108-son O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni.
5. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 13 fevraldagi 118-son qarori bilan tasdiqlangan “2019-2023 yillar davrida O‘zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni

rivojlantirish konsepsiyasini amalga oshirish chora-tadbirlari dasturi” //lex.uz// Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 14.02.2019 y., 09/19/118/2612-son;

6. “O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” 2019 yil 8 oktabrdagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-son farmoni.

7. Sh.M.Mirziyoevning “Oliy ta’lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to‘g‘risida” 2019 yil 27 avgustagi PF-5789-soni farmoni.

8. Sh.A.Qayumov “Bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishning innovatsion yondashuvi” Monografiya. T.: Ziyochashmasi. 2023. 109 b.

9. Sh.A.Qayumov “Bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda innovatsion yondashuv” Monografiya. T.: Ganjina. 2021. 144 b.

РЕЗЮМЕ

Jahonda yoshlar ta’lim-tarbiyasi, ularning munosib kasb egallashlari, ta’lim-tarbiya tizimini isloh qilish va milliy kadrlar tayyorlashni zamon talabi darajasiga ko‘tarish masalasiga ahamiyat berilmoqda. Ta’lim muammolari bo‘yicha butunjahon forumida qabul qilingan 2030-yilgacha mo‘ljallangan konsepsiyada «Ta’lim sifatini baholash jarayoni va vositalarini takomillashtirish, erishilgan natijalarni aniqlash imkonini beruvchi mexanizmlarni amaliyotga joriy etish» ustuvor vazifa sifatida belgilanganligi zamon talablariga mos pedagogik kadrlar tayyorlashni, xususan, Oliy ta’lim muassasalarida talabalarda sport va salomatlik immunitetini rivojlantirishni takomillashtirishga oid tizimli ishlar olib borishni va bu borada elektron ta’lim resurslarini yaratish bo‘yicha keng ko‘lamli ishlar olib borishni taqazo qiladi. Bu esa bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchisining fanga oid tayyorgarligining psixologik-pedagogik va didaktik muammolarini bartaraf etishda ta’lim jarayoniga pedagogik strategiyalarni kasbiy-pedagogik yo‘nalganligini amalda qo‘llashda ustuvorlik kasb etadi.

РЕЗЮМЕ

В мире придается большое значение вопросам образования и воспитания молодежи, приобретения ими достойных профессий, реформированию системы образования и повышению подготовки национальных кадров до уровня, требуемого временем. В концепции до 2030 года, принятой на Всемирном форуме по проблемам образования «совершенствование процессов и инструментов оценки качества образования, внедрение в практику механизмов, позволяющих выявить достигнутые результаты» приоритетной задачей определено обеспечение подготовки педагогических кадров в соответствии с требованиями времени, в частности, Рекомендовано провести системную работу по повышению развития спортивно-оздоровительного иммунитета в высших учебных заведениях и провести в этой связи масштабную работу по созданию электронных образовательных ресурсов. Это отдает приоритет практическому применению профессионально-педагогической направленности педагогических стратегий в образовательном процессе при устранении психолого-педагогических и дидактических проблем подготовки будущего учителя физической культуры к науке.

SUMMARY

The world attaches great importance to the issues of education and upbringing of youth, their acquisition of worthy professions, reforming the education system and increasing the training of national personnel to the level required by the time. In the concept until 2030, adopted at the World Education Forum “improving processes and tools for assessing the quality of education, introducing into practice mechanisms that allow identifying achieved results,” the priority task is to ensure the training of teaching staff in accordance with the requirements of the time, in particular, it is recommended to carry out systematic work to increase the development of sports and health immunity in higher educational institutions and, in this regard, carry out large-scale work on the creation of electronic educational resources. This gives priority to the practical application of the professional and pedagogical orientation of pedagogical strategies in the educational process while eliminating the psychological, pedagogical and didactic problems of preparing a future physical education teacher for science.